

Z U Š B A J K A L S K Á

3. KONCERT Z DĚL STUDENTŮ SKLADBY A JEJICH HOSTŮ

12. 4. 2022

17:30h, ZUŠ BAJKALSKÁ, SÁL ŠKOLY

PROGRAM

Skladatelské oddělení, koncerty

Výuka skladby v ZUŠ Bajkalská byla zahájena ve školním roce 2018/19. Absolventi studijního zaměření *Skladba* jsou připravováni tak, aby se mohli uplatnit coby skladatelé svébytné soudobé vážné hudby. Průběh studia se soustřeďuje nejprve na rozvoj žákovy představitivosti, poté na teoretický základ, později je rozšířen o využívání výpočetní/audio/video techniky.

Skladatelské oddělení produkuje především partitury, ve kterých se studenti snaží co nejpresněji zachytit svou vnitřní kompoziční představu, kterou následně konfrontují s interprety – ideálně formou veřejných koncertů, poskytujících zvukovou kontrolu a reakce posluchačů.

Ve snaze navázat spolupráci s vnějším prostředím uvádí skladatelské oddělení na svých koncertech i mimoškolní díla, zejm. českých (popř. slovenských) autorů, jejichž tvorba reflektuje názory a vývoj soudobé artificiální hudby.

Zdeněk Bartošík
(pedagog předmětu skladba)

Vážení návštěvníci koncertu,

výstupem studentů skladatelského oddělení není interpretace děl (hudební produkce), ale schopnost formulovat vlastní názory a myšlenky, odpovídající odborné klasifikaci, do kultivovaného písemného projevu, v neposlední řadě do srozumitelného a pečlivě provedeného notového zápisu. Žveme Vás, abyste si po koncertě prohlédli také vytištěné studentské práce.

Skladatelské oddělení ŽUŠ Bajkalská

► PROGRAM

JAKUB HEŘMÁNEK (1. roč.)
FANTAZIE PRO DVA (2021)

LUKÁŠ HRADIL
KVĚT ŽIVOTA (2013)

JAN SKÁCEL (1. roč.)
HORIZONT (2021)

FRANTIŠEK VENKRBEC (4. roč.)
PRELUDIA (2022)

KLEMENT SLAVICKÝ
MUSICA PER CORNO SOLO
[I. PROLOGO DRAMMATICO] (1988)

LUKÁŠ CEZNER (3. roč.)
NOKTURNO (2021)

účinkují:

Kamil Doležal (klarinet), Štěpán Hon (bicí nástroje),
Daniela Roubíčková (lesní roh), Miroslav Nosek (kytara)

► *Prosíme návštěvníky, aby před začátkem koncertu laskavě vypnuli své mobilní telefony.*

Děkujeme

Jakub Heřmánek: FANTAZIE PRO DVA

(premiéra)

rok vzniku: 2021

obsazení: lesní roh, bicí nástroje

Fantazie pro dva je mou kompoziční prvotinou v oblasti artificiální tvorby. Věnuji se především aranžování skladeb tzv. populární hudby, kterou rád interpretuji i jako hráč na pozoun. Skladba byla primárně napsána pro lesní roh a bicí nástroje, později jsem se rozhodl vytvořit i verzi pro pozoun a bicí nástroje.

Úvod *Fantazie pro dva* je vystavěn z pěti tónů. Výběr je postupně rozšiřován, až k úplné chromatice. Úvodní část reprezentuje sólový vibrafon, lesní roh se začleňuje později. Společně pak interpretují zvukový komplex, vyznačující se směšováním žánrů (polystylovostí).

V kompozici se prolínají dvě časové roviny. První z nich je podmíněna vnímáním striktní metrické struktury, druhá, mj. i v závislosti na interpretačních možnostech, pružnějšími (méně

striktními) časovými údaji. V závěru skladby jsem uplatnil reminiscenci, po níž následuje krátká koda¹ s otevřeným koncem.

Protože jsou ve skladbě patrné jednak vlivy novodobých kompozičních principů – vyžadující specifický zápis, jednak vlivy populární hudby – fixované standardní notací, rozhodl jsem, že bude jednodušší, aby hráči hráli z partitury², byť s použitím většího počtu notových stojanů.³

(J.H.)

Lukáš Hradil: KVĚT ŽIVOTA

rok vzniku: 2013

obsazení: klarinet

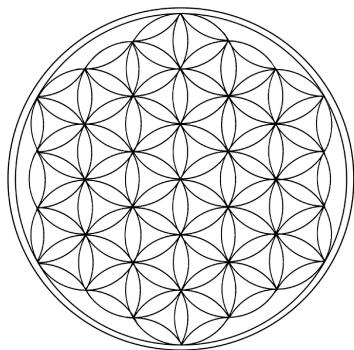
Základním inspiračním zdrojem této skladby je tzv. Květ života (symbol posvátné

¹ Přikomponovaný závěr skladby, který s předchozím obsahem díla vytváří soudržný celek.

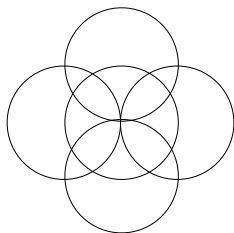
² Partitura je souhrnný notový zápis všech použitých nástrojů s kompletními pokyny k provedení díla.

³ Nevýhodou hry z partitury může být velký počet stran (hráč nemá možnost obracet jednotlivé listy během hry), což lze v některých případech řešit rozložením listů na vícero notových stojanů.

geometrie), znázorňující vztah mezi geometrií a Stvořením:

Jelikož jde o moji první skladbu inspirovanou Květem života, použil jsem z něj pouze zjednodušený motiv:

Skladba je vnitřně členěna na dva díly a kodu. První část vyjadřuje princip kruhu a symetrie. Princip kruhu je aplikován na různé hudební parametry a jejich vzájemné

kombinace, např. tónové výšky, tempo, dynamiku atd. Kruhy se zde jednotlivě objevují, existují a zanikají. K vyjádření kruhu, jenž se v celé skladbě vyskytuje, používám mj. i „vědomý dech“. Jde o způsob dýchání ústy, ve kterém se hráč nadechuje co nejhlouběji do svého těla a podobným způsobem i vydechuje.

Druhá část pracuje s dozvukem těla klavíru, který slouží jako rezonátor. Dozvukem se snažím kruhy pojit k sobě tak, aby systematicky vyjádřovaly tvar Květu. Každý z kruhů je popsán dle společného pravidla (rytmických modelů, tónových výšek, glissand a slaptónů⁴) podléhajícího organizaci pořadí výrazových prostředků podle toho, který kruh je „opisován“. Tak např. poté, co klarinet rozezní tělo klavíru, opakovaně rozeznívá významné tóny původního dozvuku, viz. např. v taktech 49–50:

⁴ Nástrojová technika perkusivního „úderného“ charakteru.

Veškeré časové údaje pro doznívání jsou pouze orientační, což ovlivňuje celkovou dobu trvání skladby.

V kodě pokračuje propojení principu kruhu s dozvukem, průběh skladby směřuje ke zklidnění pohybu a uzavření celku.

Tónový výběr *Květu života* se skládá z Fis, G, A, B, C, Cis, D, E a mikrointervalů.

(L.H.)

Jan Skácel: HORIZONT

(premiéra)

rok vzniku: 2021

obsazení: klarinet, lesní roh

Obzor je jedním z úžasných optických jevů. Patrný je např. na nezalesněných rovinách (na polích apod.), kde vyvolává jakýsi pocit osamělého klidu, který jsem se pokusil zachytit ve skladbě *Horizont*.

Pozorování horizontu je podmíněno potlačením koncentrace na prostor mezi obzorem a místem, kde stojím. Vzdálenost horizontu vyvolává dojem, že jsou tamní objekty zdánlivě spojitě, což jsem se snažil vyjádřit především těsnými intervaly (ve skladbě jsou použity i mikrointervaly).

Neperiodická skladba je rozvržena do tří hlavních oddílů, které se vyznačují:

- a) intervaly, převážně zamýšlenými jako shluky,
 - b) ostinatními figurami, vyznačujícími se vyšší pohyblivostí,
 - c) konsonantními souzvuky, jejichž principem je zdvojení v oktávě (kvintdecimě apod.),
- a dvou vedlejších:
- d) epizody,
 - e) závěru.

(J.S.)

František Venkrbec: PRELUDIA

(premiéra)

rok vzniku: 2022

obsazení: elektrická kytara, vibrafon

Přestože se jedná o přede hry, vnímám *Preludia* jako celek, který doporučuji hrát v uvedeném pořadí. Všechna preludia jsou založena na principu, který bych zjednodušeně pojmenoval jako „zážitková kompozice“ (nonverbální monology, dialogy, triology, interakce mezi interprety, nástroji, nástrojovými technikami). Tento princip jsem se pokoušel uplatnit a rozvíjet už ve svých dřívějších dílech (*Miniatury, 3 bagately*).

V *Preludiích* je patrné tempové odstupňování. První je volnější, řidší; druhé hybnější,

sazba se postupně zahušťuje, v podstatě až k závěru třetího (tj. posledního) preludia. Společným rysem je také koda, která, vzhledem k výše popsanému kompozičnímu principu, vyjadřuje něco jako „musím mít poslední slovo“.

Preludia jsou instrumentována pro elektrickou kytaru (se zvukovým efektem overdrive)⁵ a vibrafon, u nějž doporučuji snímání mikrofonom (za účelem korekce zvuku).⁶

(F. V.)

Klement Slavický: MUSICA PER CORNO SOLO [I. Prologo drammatico]

rok vzniku: 1988

obsazení: lesní roh

Klement Slavický byl významným českým skladatelem 20. století. Kompozici studoval u Karla Boleslava Jiráka a Josefa Suka.

⁵ Zvukové zkreslení/přebuzení, využívané např. v rockové hudbě.

⁶ Z technických důvodů jsou dnes *Preludia* interpretována na semiakustickou kytaru (kombinace elektrické a akustické kytary).

Prologo drammatico, které dnes uvádíme, je první částí celku *Musica per corno solo*, obsahujícího tři věty. Přibližně pětiminutový prolog je posluchačsky atraktivní kompozicí.

Ve skladbě je patrná koláž převážně tradičních kompozičních principů: např. hlavní a vedlejší téma, repríza, motivicko-tématická práce. Přesto, že se nejedná o striktně tonální kompozici, lze vysledovat i funkční dění v harmonickém kontextu hudební struktury (harmonické funkce). *Prologo drammatico* je notováno bez taktového označení, bez taktových čar, metrum je však ve skladbě silně patrné. Kontrast mezi expresivním a lyrickým tématem umožňuje dobře fungující „falešný“ dvojhlas, tzn. že na jednohlasém nástroji vnímáme polyfonní principy – naše vědomí si řadí k sobě expresivní partie zvlášť, lyrické zvlášť, čímž vzniká dojem, že slyšíme více hlasů.

(Ž.B.)

Lukáš Cezner: NOKTURNO

(premiéra)

rok vzniku: 2021

obsazení: klarinet, akustická kytara, elektronika

Nocturno (z it. nocturnus – noční) je skladba pro klarinet, akustickou kytaru a zvukové efekty. Oba hudební nástroje jsou ozvučeny a umístěny v prostoru tak, aby nedocházelo ke vzájemnému ovlivňování snímání zvuku. V případě klarinetu se jedná pouze o amplifikaci (mikrofon s reproboxem), akustická kytara je transformovaná zvukovými efekty,⁷ které jsou v reálném čase (interaktivitou)⁸ produkovány přídatným zařízením, umožňujícím variabilní užití předepsaných efektů (např. mixážním pultem, počítačem apod.). Zvukové efekty ovládá třetí interpret.

Úvod skladby, interpretovaný kytarou a elektronikou, je limitován omezeným tónovým výběrem (C, Es, G, A). Pohybová vládnost je zde ovlivněna charakterem zvukových efektů (v závislosti na tónové

⁷ Echo (ozvěna), flanger (modulační efekt), chorus (zdvojení tónů s intonační odchylkou), reverb (dozvuk).

⁸ Vzájemnou komunikací mezi akustickým a elektrickým signálem.

poloze). Počínaje nástupem klarinetu je tónový výběr postupně rozšiřován, rytmus je zasazen do běžných taktů (konstantní časový rámec).

Celkově se *Nokturno* vyznačuje spíše klidnější náladou, kontrastující s pohyblivou pasáží v úvodu druhé poloviny. Skladba je formálně rozvržena do oddílů A–B1–C–D–B2. Variací oddílu B jsem chtěl docílit pevnějšího sevření celku (opakování napomáhá soudržnosti).⁹

(L. C.)

⁹ Z technických důvodů je dnes *Nokturno* interpretováno na semiakustickou kytaru.

.....

PODĚKOVÁNÍ

Vedení školy

za vybavení skladatelského oddělení

Lence Matouškové

za jazykovou korekturu autorských komentářů

Interpretům

za profesionální provedení koncertů skladatel. oddělení

Zdeňce Košnarové (*klavír*)

Aleně Bartošíkové (*flétna*)

Balázsi Adorjánovi (*violoncello*)

Kamilu Doležalovi (*klarinet*)

Štěpánu Honovi (*bicí nástroje*)

Daniele Roubíčkové (*lesní roh*)

Miroslavu Noskovi (*kytara*)

.....

.....

WEBOVÉ STRÁNKY SKLADATEL. ODDĚLENÍ

zus-bajkalska.cz/skladba

.....

VYSVĚTLIVKY

(<i>Ĵ.H.</i>)	Jakub Heřmánek
(<i>L.H.</i>)	Lukáš Hradil
(<i>Ĵ.S.</i>)	Jan Skácel
(<i>F.V.</i>)	František Venkrbec
(<i>L.C.</i>)	Lukáš Cezner
(<i>Ž.B.</i>)	Zdeněk Bartošík

.....